

Příběh v Ulbárově Josef Mojdl, * Chomout

Podkladem pro sepsání tohoto příběhu je úvaha, kterou napsal Josef Mojdl z Chomoutu, vedoucí II. okrsku Blaníku. Autorovi těchto řádků ji v originálu předal v červenci 1998 ing. Vladimír Knop. Úvahu J. Mojdl napsal jako příslušník 1. čs. armádního sboru v SSSR v letě roku 1944 (nedatováno) a přemýšlí v ní o nutnosti organizování volyňských Čechů, aby vůči všem silám působícím v této době na Volyni mohli vystupovat s ujasněnými a definovanými stanovisky s cílem zachovat čistý štít menšiny a především, aby se čeští muži alespoň morálně připravovali ke vstupu do čs. vojenských jednotek v SSSR. Zvažuje, jak mezi krajany vybírat vedoucí i členy, aby práce šla kupředu a přitom nedošlo k předčasnému odhalení organizace, jak negovat názor hlásaný některými bohatými krajany, že jde o komunistickou organizaci, a pak činy přesvědčovat, že organizace tu je pro hájení zájmů české menšiny jako celku a její historické vlasti. Jak zachovat neutralitu v banderovsko polském bratrovražedném boji ap. Úvahy vedl formou svého rozhovoru s Rost'ou (Hlaváčkem), který v této době byl vedoucím podokrsku Blaníku v Ulbárově. Při tom mu Rost'a sděloval celkovou situaci v podokrsku a také to, že banderovci násilím vymáhají u krajanů potraviny, různé předměty a především zbraně.

V dalším uvádíme s malými redakčními úpravami popis incidentu, který způsobil, že aktivní člen vedení Blaníku, učitel Rostislav Hlaváček (*18.5.1922 Ulbárov) musel v srpnu roku 1943 odejet do Protektorátu, aby unikl pomstě banderovců. Plná jména některých aktérů autor neuvádí. V současné době není důležité je znát, a proto jména osob uvádíme tak, jak je v létě roku 1944 autor zapsal.

Světlá měsíční noc. Tu a tam je vidět světylko v chalupě. V ostatních se nesvítí, ačkoliv se nespí. V těchto časech se málo kdo vyspal pořádně. Sotva usneš, už tě někdo vytrhne ze spánku. Přijdou, žádají to nebo ono, nejvíce zbraně. I tuto noc čtyři postavy zašly do dvora výstavného stavení, na první pohled českého. Bouchají na dveře. „Kdo je to?“, ptá se někdo uvnitř. „Já, Venca K. otevřte“. Hospodář otevírá, poněvadž slyší známý hlas sousedovic hocha. Osoby vcházejí do seknice a již při prvním záblesku světla hospodář vidí koho má před sebou... Do seknice vchází syn hospodáře Bohouš. „Tak je to on?“ ptá se jeden z hostů polsky Vency. „Jó, to je on“! Host se obrací na Bohouše: „Tak nám vydáte pušku, víme, že ji máte. My jsme polští partyzáni, musíme se ozbrojit. Vy zbraně nepotřebujete. Vás Němci a banderovci nechávají na pokoji.“ „Já žádnou zbraň nemám“. „Máte a vydáte nám ji. Dnes nemáme čas hledat, ale zítra ji položíte tamhle na křižovatce pod hruškou. Jinak vás tady již nikdo neuvidí a vaše hospodářství nenajde. Tedy nezapomeňte“! Hosté se mají k odchodu. Venca jde pozpátku a nenápadně pokukuje na kamaráda Bohouše. Ten se jen smutně dívá a nepatrným posuňkem mu rukou zahrozí. Jen se za nezvanými hosty zavřely dveře vešel do seknice Tryzna, učitel. „Kdo to byl“, ptá se. „To víš kdo! Banderovci, i když se dnes prohlásili za polské partyzány. A ten Venca s nimi chodí a ukazuje jim, kam mají zajít“. „Hergot, kde jsou?“ Tryzna vybíhá ven, Bohouš za ním, zaskočil k hranici dříví a již z ní vytahuje pušku a dohání Tryznu. Mezi obilím se po pěšině rýsují čtyři postavy. Na obou stranách se zvedly pušky a jako jeden zazněly dva výstřely. Jeden ze čtyř padl k zemi, ostatní zmizeli v obilí. „Co teď?“, pronesl Bohouš. „Co teď? Nic! Copak se necháme pořád takhle trýznit? Bylo toho už dost. Ať vidí, že nejsme na hlavu padlí“. „To já vím, ale co teď budeme dělat. Třeba bude zaběhnout k Rost'ovi“. „Dobrá, běž k němu, já jdu, vzbudím Vaška a musíme ho uklidit“. Hoši se rozešli. Druhý den, brzy ráno již byl Rost'a (Hlaváček) u Josky (Motla) a sděluje mu tuto zprávu: „Ráno přišli a vzali Tryznu s sebou. Když jsme večer tamtoho pochovávali, radili jsme Tryznovi, aby se ztratil. Odešel jen k sousedovi, ale tam ho snadno našli. Přišli také pro mně, ale v čas jsem je zahlédl, tak jsem utekl. Co teď?“

„Tohle je pitomá věc. Vidiš, jako bych to cítil. Víš co? Jeď ihned do Mirohoště k vedoucímu Blaníku, doufám že Ti poradí. Já půjdu k vám do Ulbárova a když přijdou, tak s nimi promluví sám, možná, že se to dá ještě nějak zachránit“. Rost'a odjel a Joska se vypravil k otci Rosti.

Radili se, jak z této situace vyběhnout. Rost'a také sám hodně zavinil, protože odebral zastřelenému nejen zbraň, ale také doklady, které spálil. V zastřeleném poznal známého Ukrajince, svého spolužáka. Joska nemusel dlouho čekat — vzápětí přišli. Deset zdatných ozbrojených chlapíků vešlo do seknice. Jeden, patrně velitel, pozdravil. Vyjednávání začalo hned. Žádali tři věci: zbraň a doklady zastřeleného a Rost'u k potrestání.

Joska se s nimi potýkal asi hodinu, stále argumentoval tím, že si to zavinili sami, když se vydávali za polské partyzány, ale nedohodli se. Odešli se slibem, že tento případ oplatí. Bohouš odjel pryč ještě tuto noc, zmizel Tryzna. Rost'a odjel do Protektorátu, celá věc pomalu usnula. Byly zase jiné starosti. Náš Blaník mohutněl a vydáváním Hlasatele získal značný ohlas, což vyžadovalo další úsilí. Malínskou tragédií se ještě více zatemnilo. Zdálo se, že hyneme. V této době každý trochu uvažující Čech pochopil, že pouze v dobré organizaci je snad naše jediná spása. Blaník pro nás vykonal hodně, prostě udržel nás nad vodou, když už se zdálo, že se utopíme. Dočkali jsme se, že Rudá armáda vyhnala Němce a nyní my, všichni Joskové, Jarkové, Vaškové, atd. ale také Věrky a Boženy, kteří jsme bez vyzvání nastoupili do čs. jednotek, plníme své vojenské povinnosti a chystáme se přispět k osvobození naší vlasti. Pevně věřím, že na ty, kteří k osvobození republiky přispěli, vlast nezapomene.

Léto 1944, svob. Josef Mojdl v.r.

Vybráno a redakčně upraveno v Praze v srpnu 1998